

CLOSE/UP

FREMTIDSMUSIK

Med dette nummer afsluttes 14. årgang af »Kosmorama«, og den første under den ny redaktion. Status er endnu ikke gjort op, men det kan siges, at bladet nu har et oplag på 5.500 eksemplarer, hvilket betyder en fordobling af oplagstallet fra forrige år. Samtidig er antallet af abonnenter også øget, således at de nu udgør knap halvdelen af oplaget.

Fra og med næste årgang sker der en del mindre ændringer. Bladet skifter trykkeri og går over til offset, der vil betyde nedsat produktionstid, og derfor en mulighed for at komme mere à jour med det løbende repertoire.

Der kommer også en mindre prisændring, som vi håber, læserne vil modtage med forståelse. Et nummer i løssalg vil herefter koste 6 kr., mens årsabonnementet stiger til 30,- kr. Dette er dels nødvendiggjort af momsens, som har skaffet os den håbløse pris på kr. 5,12 på halsen, dels af den udvidelse i forhold til det oprindelige projekt, som læserne ikke kan have bemærket, fordi den har været der hele tiden! Det »ny« Kosmorama skulle have lagt ud med 32 sider plus omslag, altså 36 sider, og det var prisen sat efter. Imidlertid har vi hele tiden leveret et blad på 36 sider plus omslag, altså 40 sider, foruden de to indlæg i nr. 84 og 85, som var på otte sider hver. Vi vil gerne blive ved at køre med de 40 sider, og vi vil også gerne have en mulighed for at sende bladet ud med tillæg en gang imellem, når stoffet er til det. Derfor.

Kosmorama kommer igen med sin 15. årgang ultimo september. På gensyn.

NY HITCHCOCK

Vosjoli-affæren er, til de Gaulle regeringens store ubehag, ved at udvikle sig til Frankrigs største spionskandale efter krigen. Den bliver også emne for Alfred Hitchcocks næste film, den følger Leon Uris' bestseller om skandalen, »Topaz«.

Hitchcock fortalte om planerne ved en pressekonference med sin karakteristiske blanding af drilagtighed og suspense og pointerede, at hans »Topaz« ville lægge vægt på historiens emotionelle sider snarere end dens politiske problematik. Filmen skal optages i Washington, Paris og Havana; alle interiører tages i Hollywood.

Uris' bog er en frit gendigtet parallel til Philippe de Vosjolis historie, der blev røbet i »Life« den 26. april. Den tidligere leder for det franske efterretningsvæsen i Washington fortalte »Life« en alarmerende historie om en KGB-agent, der kom til Vesten. Hans afsløringer demaskerede russiske spioner i en lang række lande og røbede desuden, at de Gaulles regering var infiltreret. De Vosjolis afsløringer har pinligt berørt et halvt dusin nationer og kan muligvis stille De Gaulles regering over for en spionskandale af dimensioner. De Vosjoli var chef for hele efterretningsvæsenet i Washington i 13 år, indtil (iflg. »Life«) franskmændenes beslutning om at etablere en videnskabelig og militær spionring mod amerikanerne, førte til hans afsked. »Life«s dækning af historien har fremkaldt hidtige benægtelser og modangreb fra franske embedsmænd, der har kaldt de Vosjoli en »overløber« til CIA.

Uris, der er en yen af de Vosjoli, har i »Topaz« pyntet på historien med nogle skrækelige

komplikationer og en hed, romantisk affære.

Hitchcock går uden om alle politiske spørgsmål. Adspurgt om han forventede besvær med optagelserne i Frankrig, svarede han: »Det tror jeg ikke. Dette er jo ren fiction«. Uris har derimod aldrig forsøgt at skjule, hvor han har sit materiale fra.

Uris vil selv skrive manuskriptet. Han har jo foruden sine bestsellers (»Exodus« m. fl.) tidligere leveret manuskripter til »Battle Cry« og »Gunfight at the O. K. Corral«.

På en pressekonference i New York sagde Hitchcock, at man endnu ikke havde besat rollelisten, men at der ikke ville være stjernenavne med denne gang. »At lade stjerner spille berømte personer som i »Den længste dag«, dur simpelthen ikke«.

Efter »Topaz« skal Hitchcock, der fylder 69 i august, i gang med »Frenzy«.

KATOLICISMEN ROHMER, HITCHCOCK OG

I Peter Kirkegårds i øvrigt udmærkede artikel om Eric Rohmer i Kosmorama 85 savnede man en understregning af det katolske præg hos instruktøren. Både »Le signe du lion« og »Nymfomanen« handler om *hovmod*, der står for fald, og i den første erhverver den hidtil overmodige Pierre nåden gennem *ydmigheden*, begreber, der er centrale i katolicismen. Peter Kirkegaard siger, at der også i midterafsnittet er »antydninger af styrelse ovenfra« og nævner korrekt påvirkningen fra Rossellini. Der er imidlertid al mulig grund til at gøre opmærksom på indflydelsen fra Hitchcock i filmen centrale scene, der er betydeligt mere end en »antydning«

af styrelse ovenfra. Jeg tænker på Pierres febrilske kamp for at fiske en pose mad op af Seinen. Da det viser sig, at maden er fordærvet, føler Pierre sig *for første gang* helt knust og lægger sig selvpogivende på bredden. Han er nedbøjet i ydmyghed og rede til at modtage nåden. Den kommer også, idet kameraet trækker sig baglæns op i luften væk fra ham, og billedet toner over i fætterten, der kommer ud for en bilulykke, der efter mit skøn ikke er unødvendig og gammeldags. (Forresten *ser* vi heller ikke selve ulykken, vi *hører* den kun).

Den overtoning fra den ydmygede helt til »afstraffelsen« af den, der er skyld i hans ulykke, er ganske parallel med den centrale scene i Hitchcocks »The Wrong Man« (»Den forkerte mand«) fra 1956, som Rohmer og Chabrol forståeligt nok gør meget ud af i deres bog. Ligesom Pierre har Henry Fonda gjort trodsigt oprør mod den onde skæben, men først da Fonda på moderens råd falder på knæ og beder om styrke, kommer redningen. Der tones langsomt over fra Fondas ansigt til hans dobbeltgængers, og denne forsøger et nyt røveri og bliver fanget. (I det hele taget er de to film nært beslægtede).

Man kan vist derfor næppe sige, at kameraet forholder sig neutralt, og da Pierre spilder sardinolie, trækker kameraet sig (såvidt jeg husker) ikke påfaldende tilbage, om overhovedet. Tværtimod får vi p. gr. a. nærheden et godt indtryk af det frastødende i det rasende og forurettede brøl, han udstøder. I det hele taget er der noget ubehageligt ved hele Pierres optræden også i filmens sidste scene, da han er ophøjet i rigdom. Det er derfor lidt vanskeligt at tro på nogen egentlig katharsis eller ændring af hans mentalitet, men han har dog

kendt lidelsen og er blevet straffet for sin triumferen i begyndelsen, hvor der i øvrigt i den af Filmmuseet viste kopi bl. a. manglede en scene, hvor han tager et gevær og skyder ud ad vinduet – et udtryk for hans hybris).

Men filmens vekslen mellem held og uheld viser tydeligt, at Pierre (og vi) helt er i tilfældets magt, og at vi blot må tro på et højere forsyn og håbe det bedste. »Lykken er at underkaste sig naturens orden«, som Renoir docterede i »Frokosten i det grønne«.

Venlig hilsen

Frederik G. Jungersen.

PS. Først efter at have skrevet min anmeldelse (Kosmorama 85) af »Skarpt bevogtede tog« fik jeg lejlighed til at gense filmen og opdagede da en væsentlig detalje: Da assistenten skubber Milos ind til modstandspigen Victoria Freie, tager han kasketen af hovedet på Milos. Eftersom den som nævnt i anmeldelsen er et stats- og statussymbol, er det meget typisk for filmens understregning af, at individet og dets modning går forud for indsatsen for fællesskabet. Karakteristisk nok er den respektløse assistent ofte uden kasket.

Det havde også været på sin plads at omtale den hyppige brug af den fejende march, hvis hymneagtige patos understreger det opstyltede ved den nazistiske inspektør. Samme march bruges med stor ironisk effekt under Mi-

los' samleje med Victoria Freie. Erotikken er nødvendig for nationens videreførelse! Scenen toner ud, og der tones op til et stort totalbillede højt oppe over stationen, hvilket udtrykker den befrielse og afklarede indstilling til tilværelsen, Milos nu har erhvervet.

fgj.

MED ELLER UDEN SKÆG

I sin beretning på kredsmøderne i Biografteaterforeningen for Provinsen har formanden, direktør Ernst Klinker, Haslev, benyttet lejligheden til at rette angreb på Filmskolen, tanken om afskaffelse af voksencensur, danske film i TV, »Kosmorama«, Filmmuseet – blandt meget andet. Vi sakser følgende replikskifte fra Sjællands Tidende den 25. april, hvor han i en udtalelse om Filmskolens elever, der kan få 30.000 kr. til rådighed for 10-15 minutters elevfilm, bl. a. sagde:

– Hvad giver De mig? 30.000 kr. til enhver langhåret eller langskægget ung mand eller enhver langhåret og kortskørtet ung kvinde, som slipper ind på skolen. Kan vi ikke få den filmskole nedlagt hurtigst muligt?

I angrebet på fjernsynet og Sølvhøj omtales TV-medarbejdere »langhårede« og »læspende unge mænd«. Sjællands Tidendes interviewer spurgte:

– Har De noget mod langhårede, skæggede og læspende mennesker, direktør Ernst Klinker?

– Ikke spor. Jeg havde såmænd selv skæg for tredive år siden. Det er sådan noget, man siger i farten.

– De tænker ikke på nogen bestemt, når De nævner en »læspende ung fyr fra TV«?

– Der er én derinde. Højt, tørt sommerhår – og så læsper han. Jeg mener bare, det præsenterer sig da ikke særlig godt.

– De betegner filmskolens elever som skæggede og kortskørtede. Har De set eleverne?

– Jeg har været inde på skolen, men set alle eleverne har jeg vel ikke.

– Kender De skolens optagelsesbetingelser?

– Nej.

– De er meget skræppe, kan jeg fortælle Dem.

– Nå, jeg mener også bare, at de penge, vi betaler i billetafgift, burde gå til biograferne som tilskud til moderniseringer o. lign. frem for til en filmskole. Den udklækker jo blot filmfolk til TV, som ikke er med til at betale skolens drift. Jeg nævner også en række instruktører, som laver gode film uden at have gået på filmskole.

– Hvad forstår De ved gode film?

– Det er film, folk vil se. »Min søsters børn«, Morten Korch-filmene f. eks.

– En film som »Gertrud« ville folk jo ikke se, og De nævner dog Dreyer blandt instruktørerne uden uddannelse på filmskole?

– Dreyer lavede tidligere film, som publikum gerne ville se.

– Henning Carlsens »Sult«, der jo ikke gik godt i provinsen, er altså ikke en god film?

– Nej.

Kommentar overflødig. Men »Kosmorama« vil gerne tilføje, at direktør Klinker foruden at være formand for Biografteaterforeningen for Provinsen, også sidder i Biografrådet. Ø. H.

På grund af ombrydningsbesværligheder blev vi desværre nødt til at udskyde film-quiz'en i forrige nummer. Det, vi i nr. 84 troede var et spidsfindigt spørgsmåls voldte ikke mange besværligheder. Selv om vor medarbejder Henning Jørgensen pointerer, at Isadora Duncan nok var uheldig med sit lange halstørklæde, men sandelig ikke døde af det – hun skal have tilbragt sin sidste tid på Hotel Negresco i Nice (sept. 1927) sammen med sin nære veninde Mary Desti – bliver de rigtige svar ikke mindre rigtige af den grund. Mary Desti var tidligere Mrs. Sturges, og altså Preston Sturges' moder. Hun udlånte det famøse halstørklæde. Ved lodtrækning tilfaldt den forsinkede flaske whisky (hvis vi læser rigtigt): Kirsten Repsdorph, Børglum Kollegiet, vær. 715, Risskov pr. Århus. Slut for i år.

NÆSTE ÅR I MARIENBAD?

Børge Trolle

Formelt blev den tjekkoslovakiske filmfestival i Karlovy Vary lukket i år, men det skete for at bane vejen for festivalens genopståen i den form, det oprindeligt havde ved sin åbning i 1946 i Marianske Lazne (Marienbad).

Og tjekkerne vil nu ikke længere finde sig i, at russerne siden 1959 har »stjålet« deres filmfestival hvert andet år.

Der var spænding i luften, da den XVI Internationale Filmfestival åbnedes i Karlovy Vary (Karlsbad) i Tjekkioslovakiet. Først havde man oplevet »oprøret« under den internationale kortfilmfestival i Oberhausen i Forbundsrepublikken, dernæst den dramatiske lukning af den franske filmfestival i Cannes. Og få dage efter den tjekkiske festivals åbning kom efterretningerne om det italienske politis overfald på

filmfestivalen i Pesaro. Rygter om en studenteraktion imod den forestående filmfestival i Berlin begyndte også at cirkulere. Skulle 1968 blive filmfestivalernes skæbneår?

Dertil kom så den om ikke spændte, så dog i al fald spændende politiske situation i værtslandet. Ville 1968 også blive et skæbneår for den østlige festival, som åbnedes for 22 år siden i Marianske Lazne?

Svaret blev på en måde ja. For sådan set blev Karlovy Vary festivalen lukket i år. Men den blev ikke lukket ved en aktion udefra, den blev lukket af arrangørerne selv, på en måde, som blev bifaldet af de fleste af deltagerne; den blev lukket for at kunne genopstå i en ny og tidssvarende form.

Man vil »tilbage til Marianske Lazne«. Og man vil ikke længere finde sig i russernes »tyveri« af »den halve festival«.

Det hele begyndte som sagt i Marienbad – ikke i fjor, men for 22 år siden – som et informativt stævne med filmforevisninger, diskussioner og informationer. Det tjekkiske filmstævne, placeret omtrent i hjertet af Europa, skulle være en formidler af kontakt mellem Øst og Vest. Og det var

her, grundlaget for »World Federation of Documentarists« blev lagt i 1947. Reklamehalløj og filmpriser afviste man som en kapitalistisk kræftskade.

Men i 1948 var Jerntæppet gået ned, og kommunisterne overtog de vestlige filmfestivals system med præmier og diplomer. For at overgå den kapitalistiske verden nåede man snart frem til at uddele ca. tre gange så mange præmier som Cannes eller Venezia. Fra 1949 til -54 gik stævnets Grand Prix altid til russerne. Det gjorde de på ny siden 1958, altså med en lille »åndepause« i 1956 og -57.

Men det begyndende »tøbrud« i Tjekkioslovakiet i 1956 havde alligevel gjort russerne urolige. Det var nok bedre at få den flyttet til Sovjetunionen. I 1959 krævede de så filmfestivalen flyttet til Moskva hvert andet år, under henvisning til, at det var Moskva, der havde startet festivalen i januar 1935, da man fejrede sovjetfilmens 15-års jubilæum. Filmfestivalen i 1959 blev da også betegnet som »Den Anden Internationale Filmfestival i Moskva«.

Ved Karlovy Vary festivalens afslutning bebudede tjekkerne

imidlertid et nyt filmstævne til næste år, altså samtidig med at den syvende Moskva-festival skal finde sted. Tjekkerne kræver med andre ord deres festival tilbage helt og holdent og vil ikke dele den med russerne. Men stævnet næste år skal tilrettelægges efter formlen: Retour à Marienbad! For filmfestivals i deres gamle, traditionelle form har nu overlevet sig selv.

Hvad selve den nu afsluttede filmfestival i Karlovy Vary angår, fik den den missskæbne, at den kom til at udspille sig i et tidehverv; den fandt sted midt i en omvæltningsperiode. Og festivalens vicepræsident, A. M. Brousil, måtte i sin afslutningstale konstatere, at –

– ungdommens handlinger i de sidste måneder i flere tilfælde har gjort problemstillingen i de film, der er blevet vist her, forældet. Udviklingen er i mellemtiden sprunget forbi dem. Udtryksmulighederne inden for filmkunsten har ikke kunnet holde trit med virkeligheden.

Dette er en bemærkelsesværdig klar analyse af situationen.

I en kortfattet og summarisk omtale af festivalen vil det derfor være mest formålstjenligt at frem-